

Dosarul nr. 2ra-1134/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: R. Berdilo)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, V. Cotorobai, V. Clima)

DECIZIE

29 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Parasca Mihail, reprezentat de avocatul Vera Coșleț,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Parasca Mihail împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorii judecătorești Roman Talmaci și Oleg Ungureanu cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 12 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Parasca Mihail și a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, s-a casat hotărârea din 20 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă de respingere a acțiunii,

c o n s t a ț ă:

La 20 februarie 2018 Parasca Mihail, reprezentat de avocatul Vera Coșleț în baza mandatului seria MA nr. 0905927 din 03 februarie 2018, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii executorii judecătorești Roman Talmaci și Oleg Ungureanu cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, a fost angajat în cadrul Departamentului Situației Excepționale pe lângă Ministerul Afacerilor Interne, timp în care împreună cu membrii familiei sale nu au fost asigurați cu spațiu locativ.

A menționat că la 30 ianuarie 2008, s-a adresat în judecată cu acțiune împotriva Consiliului municipal Chișinău cu privire la contestarea refuzului de a-l asigura cu spațiu locativ. Prin hotărârea din 09 iunie 2008 a Curții de Apel Chișinău, acțiunea lui a fost respinsă ca neîntemeiată. Însă, prin decizia din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul lui și a fost casată hotărârea din 09 iunie 2008 a Curții de Apel Chișinău, fiind emisă o hotărâre nouă de admitere a acțiunii, prin care a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să îl asigure cu spațiu locativ conform legislației locative în vigoare.

Reclamatul a invocat că decizia irevocabilă din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție nu a fost executată până în prezent, din care considerente a fost nevoit să se adreseze Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la constatarea încălcării termenului de executare a hotărârii judecătorești irevocabile, repararea prejudiciului material și moral.

Astfel, prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 10 februarie 2015 (cererea nr. 17986/09, Parasca vs. Moldova), s-a admis parțial cererea lui și s-a încasat din contul Statului Republica Moldova în beneficiul lui suma de 12 750 de Euro cu titlu de prejudiciu material pentru chiria spațiului locativ în perioada 10 noiembrie 2008 – 10 februarie 2013, 3600 de Euro cu titlu de prejudiciu moral și 300 de Euro cu titlu de costuri și cheltuieli.

Parasca Mihail a menționat că în toată perioadă de referință, adică de la 10 octombrie 2008 – până în prezent, a întreprins mai multe acțiuni în scopul obligării Consiliului municipal Chișinău să îl asigure cu spațiul locativ, însă nu s-au soldat cu succes. În legătură cu faptul că nu a fost asigurat cu spațiu locativ, a fost nevoit să încheie la 30 ianuarie 2014 un contract de locațiune, prin care împreună cu membrii familiei sale au închiriat apartamentul nr. XXXXX cu 3 odăi din str. XXXXX, la prețul de 360 de Euro lunar.

A precizat că în perioada de la 01 septembrie 2016 până la 31 decembrie 2016, a suportat cheltuieli pentru chiria spațiului locativ în sumă de 1440 de Euro (4 luni × 360 de Euro). La 03 ianuarie 2017 a reîncheiat contractul de locațiune pentru perioada 01 ianuarie 2017 – 31 decembrie 2018, suportând cheltuieli pentru chiria spațiului locativ în anul 2017 în sumă de 4320 de Euro (12 luni × 360 de Euro). Astfel, pentru perioada 01 septembrie 2016 – 31 decembrie 2017 a suportat cheltuieli pentru închirierea spațiului locativ în sumă totală de 5760 de Euro.

A notat că decizia din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție timp de 9 ani nu se execută și împreună cu membrii familiei lui, până la moment sunt nevoiți să închirieze o locuință, suportând cheltuieli pentru chirie. Mai mult ca atât, familia Parasca nu deține în proprietate vreun bunul imobil cu destinație locativă.

Consideră că pentru încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile din 10 octombrie 2008, urmează să-i fie compensat prejudiciul material în mărime de 5760 de Euro suportat în perioada 01 septembrie 2016 – 31 decembrie 2017 pentru chiria spațiului locativ și prejudiciul moral cauzat pentru suferințele psihice, incertitudine, frustrare și disperare, pe care îl estimează în mărime de 100 000 de lei.

În contextul expus, Parasca Mihail a solicitat constatarea încălcării dreptului lui la executarea în termen rezonabil a deciziei irevocabile din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, începând cu 10 octombrie 2008 – până la data pronunțării hotărârii pe cazul dat, încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 5760 de Euro cu titlu de prejudiciu material pentru perioada 01 septembrie 2016 – 31 decembrie 2017, 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și 5000 de lei cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărârea din 20 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Parasca Mihail a fost admisă parțial. S-a constatat încălcarea dreptului lui Parasca Mihail la executarea în termen rezonabil a deciziei din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, începând cu 10 octombrie 2008 până la data adoptării hotărârii pe cazul dat. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Parasca Mihail suma de 5760 de Euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție pentru perioada 01 septembrie 2016 – 31 decembrie 2017, 1000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și 5000 de lei cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 31 iulie 2018 Ministerul Justiției a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 22 octombrie 2018 a fost prezentată partea motivată a cererii de apel, solicitând admiterea apelului și casarea hotărârii din 20 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii ca neîntemeiată.

La 31 iulie 2018 Parasca Mihail, reprezentat de avocatul Vera Coșleț, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 22 martie 2019 a prezentat cererea de apel motivată, solicitând admiterea acesteia, casarea parțială a hotărârii din 20 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în partea respingerii acțiunii privind repararea prejudiciului moral în sumă de 100 000 de lei cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei irevocabile din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, începând cu 10 februarie 2015 – până la data adoptării hotărârii definitive pe cazul dat, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Parasca Mihail, reprezentat de avocatul Vera Coșleț, a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției și a fost casată integral hotărârea din 20 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind emisă o hotărâre nouă de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 27 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Mihail Parasca și a fost casată integral decizia din 21 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 12 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Parasca Mihail și a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărârea din 20 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o hotărâre nouă de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

La 30 iunie 2020 Parasca Mihail, reprezentat de avocatul Vera Coșleț a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei din 12 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, casarea parțială a hotărârii din 20 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în partea respingerii pretenției privind repararea prejudiciului moral în sumă de 99 000 de lei, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului avocatul Vera Coșleț a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, în special nu a fost aplicată legea materială care trebuia să fie aplicată - art. 2 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, care stipulează că, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

A indicat că instanța de apel urma să constate încălcarea dreptului lui Parasca Mihail la executarea hotărârii irevocabile din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, prin care Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să-l asigure pe recurent cu spațiu locativ, or, încălcarea respectivă deja a fost constatată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârea din 10 februarie 2015 emisă în cauza Parasca vs. Moldova, cererea nr. 17986/09, unde Curtea a constatat că a avut loc o încălcare a art. 6§1 a CtEDO și art. 1 din Protocolul nr. 1 la CtEDO din cauza eșecului autorităților de a executa într-un termen rezonabil o hotărâre irevocabilă în favoarea reclamantului. Mai mult ca atât, Guvernul a recunoscut că neexecutarea deciziei judecătorești irevocabile în favoarea lui Parasca Mihail a constituit o violare a art. 1 din Protocolul nr. 1.

A menționat că au fost întreprinse mai multe acțiuni în vederea obligării Consiliului mun. Chișinău de a-l asigura pe recurent cu spațiu locativ: s-a adresat cu cereri către executorii judecătorești, s-a adresat cu notificare către Departamentul pentru Executarea Hotărârilor CEDO, Direcția Generală a Drepturilor Omului și Statul de Drept al Consiliului Europei, Primarului General al mun. Chișinău, însă măsurile întreprinse nu s-au soldat cu succes, or, unicul argument al autorităților de stat, a fost și este, lipsa spațiului locativ.

Consideră că instanța de apel nu a dat o apreciere corespunzătoare constatărilor privind încălcarea art. 6§1 al CtEDO efectuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, nu a motivat soluția privind respingerea acestui capăt de cerere și nici nu a argumentat aprecierea distinctă de CEDO a faptului încălcării dreptului la executarea hotărârii judecătorești în termen rezonabil.

La fel, reprezentantul recurentului a precizat că instanța de apel nu a ținut cont că Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin hotărârea 10 februarie 2015 a obligat statul Republica Moldova să compenseze lui Parasca Mihail prejudiciul material în sumă de 12 750 de Euro pentru chiria pe care a fost nevoit să o achite în perioada de neexecutare a hotărârii judecătorești. Instanța de apel nu a ținut cont de faptul că prin hotărârea

definitivă și irevocabilă din 25 ianuarie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, menținută prin decizia din 04 iulie 2017 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 06 decembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost admisă acțiunea lui Parasca Mihail, s-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Mihail Parasca suma de 11 160 de Euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție în perioada 01 februarie 2014 – 31 august 2016 și 5.000 de lei cheltuieli de asistență juridică. Astfel, există deja un precedent judiciar național privind încasarea prejudiciului material pentru o perioadă de chirie anterioară în privința recurentului.

A notat că la rejudecarea cauzei instanța de apel trebuia să încaseze prejudiciul material în sumă de 5 760 de Euro ce constituie cheltuielile pentru chirie suportate pentru perioada 01 septembrie 2017 – 31 decembrie 2017, însă a încălcat normele de drept material și nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și anume, art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 coroborat cu art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Este eronată concluzia instanței de apel că culpabil de neexecutarea hotărârii judecătorești este debitorul administrația publică locală a mun. Chișinău și nicidecum autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești din care cauză speța dedusă judecării nu cade sub incidența Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, iar prejudiciul suportat de către Parasca Mihail nu poate fi reparat prin prisma acestei legi, or, unicul remediu pentru repararea prejudiciului cauzat pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești irevocabile este înaintarea unei acțiuni în baza Legii nominalizate împotriva statutului reprezentat de Ministerul Justiției, nu și împotriva autorității publice locale – debitori în cadrul procedurilor de executare instrumentate de executori judecătorești.

Avocatul Vera Coșleț a susținut că Statul prin intermediul Ministerului Justiției, care este obligat să respecte hotărârile judecătorești irevocabile naționale, cât și internaționale, încearcă să scape de această responsabilitate, învinuindu-l pe recurent precum că a înaintat o acțiune împotriva unui pârât necorespunzător, limitându-l astfel pe Parasca Mihail de dreptul la acces la justiție.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 12 februarie 2020.

Din actele cauzei rezultă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa lui Parasca Mihail la 16 martie 2020 (f.d. 146, vol. II), recepționată de recurent la 20 mai 2020 (f.d. 162, vol. II).

Totodată, se reține că potrivit pct. 1 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020 (17 martie - 15 mai 2020).

Astfel, recursul declarat la 30 iunie 2020, este în termen.

La 14 iulie 2020 în adresa Ministerului Justiției și a executorilor judecătorești Roman Talmaci și Oleg Ungureanu a fost expediată copia recursului declarat de Parasca Mihail, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor, însă intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv (f.d. 171-174, vol. II).

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 04 noiembrie 2020 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Conform art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 30 ianuarie 2008 Mihail Parasca a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău cu privire la contestarea refuzului de a-l asigura cu spațiu locativ, invocând că prin ordinul nr. 307 din 27 octombrie 2000 a fost angajat în cadrul Departamentului Situații Excepționale pe lângă Ministerul Afacerilor Interne al RM, iar la 16 noiembrie 2006 a demisionat, pe parcursul activității în organele afacerilor interne nefiind asigurat cu spațiu locativ.

Prin hotărârea din 10 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Mihail Parasca și a fost casată hotărârea din 09 iunie 2008 a Curții de Apel Chișinău, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă și a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să îl asigure pe Mihail Parasca cu spațiu locativ conform legislației locative în vigoare (f.d. 7-8, volumul I).

Decizia irevocabilă din 10 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție nu a fost executată până în prezent.

Prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 10 februarie 2015 (cererea nr. 17986/09, Parasca vs. Moldova), a fost admisă parțial cererea lui Mihail Parasca și s-a încasat din contul Statului Republica Moldova în beneficiul lui suma de 12 750 de Euro cu titlu de prejudiciu material pentru chiria spațiului locativ în perioada 10 noiembrie 2008 – 10 februarie 2013, 3 600 de Euro cu titlu de prejudiciu moral și 300 de Euro cu titlu de costuri și cheltuieli (f.d. 10-13, volumul I).

La 19 septembrie 2016, Mihail Parasca a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Prin hotărârea din 25 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost admisă acțiunea lui Mihail Parasca și s-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Mihail Parasca suma de 11 160 de euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 10 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție pentru perioada 01 februarie 2014 – 31 august 2016 și 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică (f.d. 111-114, volumul I). Hotărârea a devenit definitivă și irevocabilă la 06 decembrie 2017 (f.d. 115-117, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată Mihail Parasca a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a deciziei irevocabile din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, începând cu 10 octombrie 2008 – până la data pronunțării hotărârii pe cazul dat, încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 5760 de Euro cu titlu de prejudiciu material pentru perioada 01 septembrie 2016 – 31 decembrie 2017, 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și 5000 de lei cheltuieli de asistență juridică.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii depuse de Mihail Parasca și a constatat încălcarea dreptului lui Parasca Mihail la executarea în termen rezonabil a deciziei din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, începând cu 10 octombrie 2008 până la data adoptării hotărârii pe cazul dat, încasând din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Parasca Mihail suma de 5760 de Euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție pentru perioada 01 septembrie 2016 – 31 decembrie 2017, 1000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și 5000 de lei cheltuieli de asistență juridică. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel a ajuns la concluzia de a respinge apelul declarat de Parasca Mihail și a admite apelul declarat de Ministerul Justiției, cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că în cadrul procedurii de executare, de către executorii judecătorești au fost întreprinse multiple tentative în vederea determinării Consiliului municipal Chișinău să execute decizia din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, însă măsurile de executare întreprinse nu s-au soldat cu succes, motivul fiind lipsa spațiului locativ liber în raza mun. Chișinău.

În aceste condiții, instanța de apel a considerat că, culpabil de neexecutarea hotărârii judecătorești se face debitorul - administrația publică locală a municipiului Chișinău și nicidecum autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești. Prin urmare, speța dedusă judecării nu cade sub incidența Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, iar prejudiciul suportat de Parasca Mihail nu poate fi reparat prin prisma acestei legi,

pretențiile reclamantului cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin neexecutare urmând a fi înaintate nemijlocit față de debitor.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel, la examinarea cauzei, a apreciat eronat circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Conform art. 2 din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, statul are drept de regres față de persoana vinovată.

Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de

conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

Conform art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Potrivit art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Analizând prevederile legale citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că este eronată concluzia instanței de apel precum că speța dedusă judecării nu cade sub incidența Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, iar prejudiciul suportat de Parasca Mihail nu poate fi reparat prin prisma acestei legi, pretențiile reclamantului cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin neexecutare urmând a fi înaintate nemijlocit față de debitor, care este culpabil de neexecutarea hotărârii.

Or, această concluzie vine în contradicție cu prevederile Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, care stipulează expres că orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare.

Respectiv, este irelevant argumentul instanței de apel precum că, culpabil de neexecutarea hotărârii judecătorești se face debitorul - administrația publică locală a municipiului Chișinău și nicidecum autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, deoarece în art. 2 alin. (3) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 este indicat expres că prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară *indiferent de vinovăția* instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a *organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești* sau a instituției de stat debitoare.

Deci, prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat, care este reprezentat pe această categorie de cauze de Ministerul Justiției, reparația prejudiciului făcându-se de la bugetul de stat. După repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la

judicarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, *statul are drept de regres față de persoana vinovată*.

În circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră întemeiată și legală concluzia instanței de fond cu privire la aplicarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 și constatarea în temeiul acestei Legi a încălcării dreptului lui Parasca Mihail la executarea în termen rezonabil a deciziei din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție, începând cu 10 octombrie 2008 până la data adoptării hotărârii pe cazul dat.

Or, materialele cauzei atestă cert că decizia irevocabilă din 10 octombrie 2008 a Curții Supreme de Justiție nu este executată până în prezent pe parcursul a 12 ani, termen care nu este rezonabil.

Mai mult ca atât, prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 10 februarie 2015 (cererea nr. 17986/09, Parasca vs. Moldova) s-a constatat cert că din cauza eșecului autorităților de a executa, într-un termen rezonabil, o hotărâre irevocabilă în favoarea reclamantului, a avut loc o încălcare a articolului 6 § 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a articolului 1 din Protocolul nr. 1.

Ca urmare a constatării faptului că a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de fond întemeiată a concluzionat asupra reparării prejudiciului cauzat prin această încălcare, încasând din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Parasca Mihail suma de 5760 de Euro cu titlu de prejudiciu material.

Din materialele cauzei rezultă că urmare a neexecutării hotărârii judecătorești irevocabile prin care Mihail Parasca a fost asigurat cu spațiu locativ conform legislației locative în vigoare, ultimul a fost nevoit să închirieze spațiu locativ pentru el și membrii familiei lui.

Astfel, prin hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 10 februarie 2015, s-a încasat din contul Statului Republica Moldova în beneficiul lui suma de 12.750 de Euro cu titlu de prejudiciu material pentru chiria spațiului locativ în perioada *10 noiembrie 2008 – 10 februarie 2013*, iar, prin hotărârea din 25 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Mihail Parasca suma de 11 160 de euro cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 10 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție pentru perioada *01 februarie 2014 – 31 august 2016*.

În speță, Mihail Parasca a solicitat încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 5760 de Euro cu titlu de prejudiciu material, ce constituie plata chiriei pentru perioada *01 septembrie 2016 – 31 decembrie 2017*.

În acest sens a fost prezentat contractul de locațiune din 30 ianuarie 2014, încheiat între Benu Tatiana – locator și Mihail Parasca – locatar, obiectul căruia a constituit apartamentul nr. XXXXX cu 2 odăi din str. XXXXX. Plata chiriei a fost stabilită în mărime de 360 de euro pe lună, iar termenul locațiunii *01 februarie 2014 – 31 decembrie 2016* (f.d. 14, volumul I).

La 03 ianuarie 2017 Benu Tatiana și Mihail Parasca au încheiat un nou contract de locațiune, obiectul căruia a constituit locațiunea aceluiași apartament la prețul de 360 de euro pe lună, pentru termenul 01 ianuarie 2017 – 31 decembrie 2018 (f.d. 19, volumul I).

La materialele cauzei au fost anexate recipise și ordine de încasare a numerarului, care atestă achitarea de către recurent a plății chiriei pentru perioada 01 septembrie 2016 – 31 decembrie 2017 în mărime totală de 5760 de Euro (f.d. 15-18, 20-31, volumul I).

Prin urmare, instanța de recurs consideră întemeiată și probată pretenția recurentului cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Cu referire la prejudiciul moral, instanța de recurs conchide că Judecătoria Chișinău, sediul Centru just a încasat din contul Ministerului Justiției suma de 1000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, cuantum ce reprezintă o satisfacție echitabilă pentru reclamant, nefiind proporțională prejudiciului moral suferit.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Potrivit jurisprudenței CEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că suma de 1000 de lei încasată de instanța de fond pentru repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea termenului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, constituie o satisfacție echitabilă a despăgubirilor.

Or, la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Totodată, nu pot fi reținute argumentele recurentului Mihail Parasca precum că suma de 100 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral pentru suferințele suportate este reală și echitabilă, deoarece aceasta este vădit disproporțională și excesivă, nefiind în relație de proporționalitate cu gravitatea suferințelor psihice suportate.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârîului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale,

necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

La examinarea prezentei cauze, Mihail Parasca a fost reprezentat de avocatul Vera Coșleț în baza mandatului seria MA nr. 0905927 din 03 februarie 2018 (f.d. 5, volumul I), achitând pentru serviciile acestuia suma de 5000 de lei, conform bonului de plată seria PL nr. 639362 din 03 februarie 2018 (f.d. 85, volumul I).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că prima instanță întemeiat a compensat recurentului cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 de lei, sumă care este reală, necesară și rezonabilă în raport cu complexitatea cauzei.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, decizia instanței de apel fiind emisă cu aprecierea eronată a circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Parasca Mihail, reprezentat de avocatul Vera Coșleț.

Se casează integral decizia din 12 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 20 iulie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Parasca Mihail împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii executorii judecătorești Roman Talmaci și Oleg Ungureanu cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, repararea prejudiciului material și moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Nicolae Craiu

Mariana Pitic